

**MESURA DE GOVERN PER APLICAR L'ERADICACIÓ DE L'ÚS DE GLIFOSAT EN ELS ESPAIS VERDS I
LA VIA PÚBLICA MUNICIPALS DE BARCELONA**

MESURA DE GOVERN PER APLICAR L'ERADICACIÓ DE L'ÚS DE GLIFOSAT EN ELS ESPAIS VERDS I LA VIA PÚBLICA MUNICIPALS DE BARCELONA

1. INTRODUCCIÓ	3
2. SITUACIÓ ACTUAL A BARCELONA	5
2.1. Marc de referència municipal	5
2.2. Ús dels productes fitosanitaris i del glifosat a Barcelona	5
2.3. Informació a la ciutadania dels tractaments fitosanitaris i herbicides	6
3. OBJECTIUS	8
4. APLICACIÓ DE LA MESURA	9
4.1. Accions previstes	11
4.2. Fitxes de treball	13
4.3. Calendari i pressupost	25
4.4. Avaluació de la implantació de la Mesura	26
ANNEXOS	27
1. Acta de la Comissió d'Ecologia , Urbanisme i Mobilitat, en Sessió de 22 de desembre de 2015, sobre l'acord de l'eliminació del glifosat en espais verds i via pública municipals de Barcelona	28
2. Normativa sobre l'ús de productes fitosanitaris i plaguicides en zones verdes	32
3. Declaració de l'International Agency for Research on Cancer (IARC) de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) sobre el glifosat	33

1. INTRODUCCIÓ

Els productes fitosanitaris, inclosos els herbicides, són un motiu de preocupació pel seu possible impacte en la salut de les persones i en el medi ambient. La UE i els estats que la conformen han legislat al respecte i s'han fet avenços per racionalitzar el seu ús amb l'objectiu de reduir els riscos i efectes en la salut humana i en els ecosistemes.

Són especialment rellevants la Directiva 2009/128/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, i el Reial Decret 1311/2012 de 14 de setembre del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient del Govern espanyol, relatives a la racionalització de l'ús dels productes fitosanitaris per reduir els riscos i efectes de l'ús dels plaguicides en la salut humana i el medi ambient i el Pla d'Acció Nacional requerit per aconseguir-ho.

Un dels productes més coneguts és el glifosat, herbicida organofosforat, usat arreu del món. El mes de març de 2015 l'Agència Internacional per a la Investigació sobre el càncer (IARC), adscrita a l'OMS (Organització Mundial de la Salut) va incloure el glifosat (herbicida organofosforat usat arreu del món) a la llista de substàncies probablement carcinògenes per a humans (Grup 2A).

Nombroses administracions públiques, tant a nivell europeu com estatal, disposen de plans i tècniques per avançar en l'eliminació del glifosat en l'àmbit de la jardineria. L'any 2008, el Govern francès va elaborar el *Plan Ecophyto 2018* amb l'objectiu de reduir fins a la meitat en 10 anys, sempre que sigui possible, l'ús de productes fitosanitaris (incloent els d'usos no agrícoles) i retirar del mercat determinats productes que contenen 53 principis actius de major preocupació, 30 d'ells abans del 2008. El mes de març de 2015, d'acord amb el desplegament d'aquest Pla, la ministra francesa d'ecologia va anunciar que França limitarà el permís de venda comercial per a jardineria als productes que continguin glifosat.

A nivell local, cal destacar l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú que l'any 2013 va aprovar una moció per retirar progressivament l'herbicida amb glifosat de l'ús en la jardineria pública. Més recentment, els Ajuntament de Tarragona i de Badalona han aprovat mocions presentades per diversos grups polítics, per eradicar l'ús del glifosat al municipi.

El 22 de desembre de 2015, la Comissió d'Ecologia Urbana, Urbanisme i Mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar per unanimitat la *Proposició sobre l'ús del glifosat i altres herbicides en els espais verds municipals de Barcelona*. El text pren diferents acords quant a:

- l'eradicació de l'ús del glifosat i l'establiment d'un període màxim de transició d'un any
- les alternatives
- la transició cap a una jardineria ecològica
- la informació i comunicació a la ciutadania
- la inclusió dels altres municipis de l'àrea metropolitana
- la gestió en jardins privats

- la necessitat d'estudis clínics per valorar els efectes tòxics

Atesa la implicació que la utilització del glifosat i d'altres productes químics poden tenir sobre la salut de la ciutadania i el medi ambient, **l'Ajuntament de Barcelona vol** manifestar el seu posicionament i aprovar la present Mesura de Govern per **aplicar l'eradicació de l'ús de glifosat i reduir l'ús de productes fitosanitaris en el manteniment de la jardineria pública de la ciutat.**

2. SITUACIÓ ACTUAL A BARCELONA

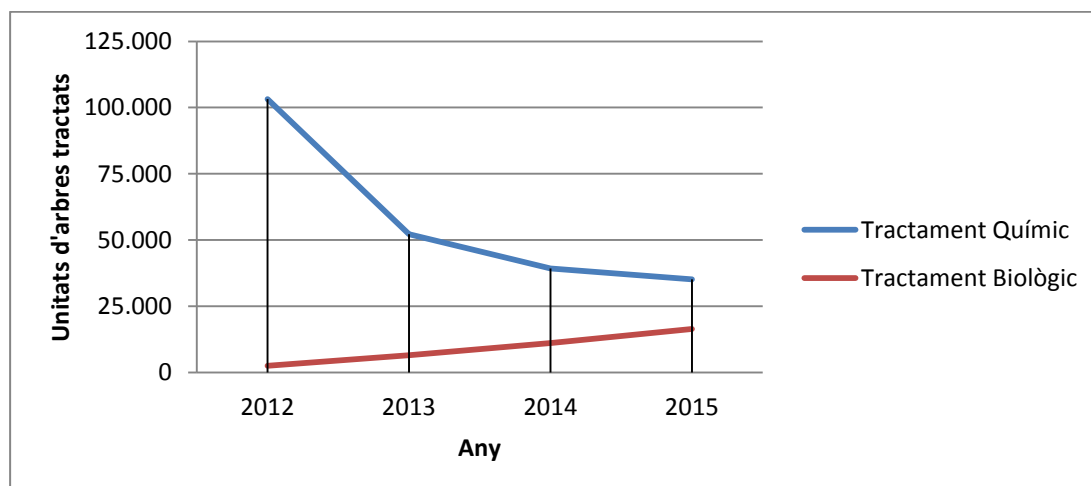
2.1. Marc de referència municipal

El context de referència per a la planificació, gestió i manteniment dels espais verds de la ciutat és el Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2.020, presentat pel Govern Municipal a la comissió d'Hàbitat Urbà i Medi Ambient, a la sessió del 24 de gener de 2013. El pla, que va comptar amb la participació de tècnics municipals, de representants de grups polítics, d'entitats, d'empreses i d'organitzacions, és **l'instrument estratègic** que defineix els reptes, els objectius i els compromisos del govern municipal en relació a la **conservació del verd i de la biodiversitat** i en relació a com la població els coneix, en gaudeix i en té cura.

En el seu desplegament consta de 10 línies estratègiques dos de les quals estan directament relacionades amb la mesura de govern que es proposa: **la línia 1, conservar el patrimoni natural de la ciutat**, i això vol dir, entre d'altres accions, evitar impactes sobre la fauna i els espais naturals i **la línia 5, gestionar els parcs i jardins i la resta d'espais verds amb criteris d'eficiència i sostenibilitat a favor de la biodiversitat**. L'acció 5.5. d'aquesta línia promou **fer una gestió de les plagues, malures i herbes espontànies curoses amb la biodiversitat**.

2.2. Ús dels productes fitosanitaris i del glifosat a Barcelona

Des de fa uns anys l'ús de productes fitosanitaris s'ha anat reduint progressivament, prioritant les tècniques preventives. Arran dels estudis científics que alerten sobre l'afectació dels productes químics sobre la salut humana i animal s'ha revisat la utilització i l'aplicació d'aquests productes en la gestió dels espais verds, estudiant les alternatives possibles amb l'objectiu final de reduir-ne l'ús. A la gràfica següent es pot observar l'evolució dels tractaments fitosanitaris químics i dels tractaments biològics en els control de plagues i malures dels últims 4 anys.

Gràfica 1. Nombre de tractaments fitosanitaris en arbrat a Barcelona. Font: Parcs i Jardins de Barcelona IM (Gener 2016)

El glifosat és un herbicida organofosforat autoritzat, inclòs al registre de productes fitosanitaris del *Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente*. L'Institut Municipal de Parcs i Jardins de Barcelona (IMPJB) ha usat *Round Up Plus*, una marca comercial que conté glifosat, per a l'eliminació de males herbes en la jardineria urbana des de fa més de 30 anys. L'Institut manté més de 300.000 arbres, dels quals 201.600 es troben en el viari i en places, majoritàriament en escocell. Per mantenir els escocells dels arbres nets de la presència d'herbes espontànies o no desitjades, periòdicament s'han fet tractaments fitosanitaris amb productes herbicides que poden contenir glifosat. El glifosat també s'usa en la neteja de paviments tous, bàsicament superfícies de sauló i en paviments durs. Aquests tractaments permetien l'estalvi de tasques d'alt desgast físic per al personal de la jardineria.

El glifosat és un herbicida considerat de toxicitat Tipus A. S'usa en tractaments directes sobre les herbes no desitjades o espontànies i en dissolució. S'aplica directament sobre les fulles i actua per contacte i per absorció. Només exerceix l'efecte herbicida allà on s'aplica. No té efectes residuals ni és permanent.

Fa dos anys l'Ajuntament va canviar el sistema d'aplicació d'herbicides, passant d'un sistema motobomba (basat en la polvorització mitjançant un vehicle amb producte dissolt dins d'un dipòsit) a un polvoritzador de molt baix volum amb campana, manejada per una persona que focalitza el tractament en el punt necessari, aconseguint aplicacions més localitzades i reduint molt significativament la dispersió del producte.

L'any 2014, a Barcelona es va provar un sistema alternatiu de desherbatge, concretament el de gas amb flama directa i infraroig. Els resultats no van ser gaire favorables per a la seva implantació, bàsicament degut a la seva ergonomia i per l'elevat risc d'incendi que presentaven.

2.3. Informació a la ciutadania dels tractaments fitosanitaris i herbicides

Tots els tractaments fitosanitaris que fa Parcs i Jardins s'ajusten a la normativa establerta pel *Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente* i la Generalitat de Catalunya, i s'actua d'acord al Conveni d'Aarhus sobre l'accés a la informació, la participació del públic en la presa de decisions i l'accés a la justícia en matèria de medi ambient (Directiva 2003/4/CE i Directiva 2003/35/CE del Parlament Europeu i del Consell).

Els tractaments fitosanitaris i herbicides que es fan s'informen a la ciutadania amb 8 dies d'antelació, a través dels mitjans *online*, on es disposa d'àmplia informació dels tractaments fitosanitaris i l'ús d'herbicides en les tasques de manteniment de jardineria, i per cartelleria *in situ* a la via pública on es durà a terme l'actuació. En el moment del tractament fitosanitari es

senyalitzen els trams de carrer o de zones verdes a tractar i es deixen senyalitzats fins a 2 hores després del tractament.

L'Ajuntament treballa per la millora dels protocols d'actuació en relació a la planificació i comunicació dels dispositius per al tractament de plagues i malures a l'arbrat i als espais verds de la ciutat; i ho fa en col·laboració amb experts de l'Agència de Salut Pública de Barcelona.

3. OBJECTIUS

Amb la finalitat de reduir els riscos i efectes derivats de la utilització del glifosat i altres productes fitosanitaris, especialment en l'àmbit de la salut humana i del medi ambient, la mesura estableix els següents objectius:

1. Eliminar l'ús de glifosat i altres herbicides igualment tòxics als espais verds i la via pública municipals, gradualment en el període màxim d'un any.
2. Fer actuacions de comunicació i divulgació per sensibilitzar a la ciutadania de la necessitat d'un canvi en el model de gestió fitosanitària i del tractament de les herbes espontànies en espais verds i en escocells.
3. Conscienciar a la resta d'administracions públiques i privades que gestionen espais verds en el municipi de Barcelona, i a la ciutadania en general, que adoptin mesures al respecte i s'adhereixin a la Mesura.
4. Prioritzar les tècniques preventives o alternatives als tractaments fitosanitaris d'acord amb el model de gestió integrat de plagues i malures, tot reduint progressivament l'ús de productes químics.
5. Vetllar per la salut de les treballadores/ors del sector de la jardineria que estan en contacte amb productes químics.

4. APLICACIÓ DE LA MESURA

Per assolir l'objectiu d'eliminar l'ús del glifosat s'ha establert un període màxim de transició d'un any. Les actuacions començaran progressivament a l'abril del 2016i, en base als resultats obtinguts, s'ajustaran per a l'any 2017.

Per afrontar la gestió de les herbes a la ciutat sense l'ús d'herbicides químics es duran a terme diferents accions que no són excloents entre elles i que es poden utilitzar a la vegada. El mes de març de 2016 un equip de treball establirà els criteris per decidir quines tècniques s'usaran i en quins espais. En aquest procés es faran consultes a districtes i a les administracions que treballen en el territori. Es tindrà en compte la tipologia dels espais i la seva ubicació, considerant diferents accions en espais emblemàtics, en eixos comercials, en grans avingudes i en aquelles altres tipologies que es determinin.

En aquest procés és molt important l'acompanyament de la ciutadania. Generalment, la seva opinió sobre les herbes espontànies es fonamenta quasi exclusivament en la percepció que reben en veure-les, sovint associant-les amb deixadesa i brutícia. Cal, per tant, elaborar una Campanya de Comunicació, perquè el canvi de gestió cap a una jardineria més ecològica i més respectuosa amb la biodiversitat sigui valorat de forma positiva.

L'any 2016 s'iniciaran les següents accions:

a) Accions d'estudi i aplicació progressiva d'alternatives en zones verdes i escocells

Per determinar quines són les millors tècniques a aplicar, a on i com s'han d'aplicar, amb quines freqüències i quins recursos requereixen. Inclou l'estudi de l'estratègia dels productes fitosanitaris i l'estudi clínic dels possibles efectes de l'ús del glifosat en els treballadors i en l'entorn.

En els escocells dels arbres es deixaran les herbes espontànies, vetllant per una bona integració en l'espai urbà i pel seu bon estat, és a dir, evitant sensació de deixadesa o brutícia. Quan convingui s'eliminaran les herbes no desitjades que apareguin amb medis manuals o amb l'ús de maquinària específica. Les freqüències de desherbatge seran diferents segons la tipologia de carrer i la ubicació de l'escocell. L'aplicació començarà a l'abril de 2016, deixant d'usar el glifosat en 1 barri de cada districte i fent-ne el seguiment. En aquests 10 barris tampoc s'usarà glifosat en el desherbat de paviments i zones de sauló.

En el manteniment dels arbres viaris, per evitar l'aparició d'herbes s'aportarà escorça de pi (encoixinat) en les ubicacions que es determini; l'actuació començarà al juliol, amb 1.000 unitats fins al desembre de 2016, i cada any s'actuarà sobre 1.000 escocells.

En les obres d'urbanització de carrers que incloguin plantació d'arbres, en el projecte s'inclourà la partida de plantació de vivaces i gramínies en escocells. Es redactarà un document d'especificacions tècniques per dissenyar i determinar la mida dels escocells i el tipus de reg i de plantes.

Es vetllarà perquè en el manteniment dels espais verds i de l'arbrat s'apliquin bones pràctiques de jardineria, en favor de la biodiversitat, i es continuarà treballant en la reducció dels productes fitosanitaris.

b) Accions informatives i comunicatives

S'iniciarà una Campanya, amb els següents eixos:

- Sensibilitzar. Aprendre a tenir una nova mirada sobre la natura a la ciutat, especialment sobre la flora espontània. Despertar la curiositat, canviar el punt de vista i posar en dubte les idees preconcebudes de les mal anomenades "males herbes"
- Ensenyar. Donar a conèixer la natura i en particular aquestes plantes espontànies i els seus beneficis
- Explicar les actuacions municipals referent a: les noves tècniques de jardineria amb menys impacte sobre la natura i treballant per enriquir els hàbitats

Per canviar la percepció de la ciutadania respecte l'ús de productes químics i per posar en valor els beneficis de la biodiversitat urbana i el canvi en el paisatge urbà, les accions s'adreçaran a tota la ciutadania i a col·lectius específics, i es treballarà informant al web municipal, senyalitzant, amb *flyers* informatius, cartells a equipaments, vídeo informatiu per la web i xarxes, mitjans digitals, ràdio i exteriors i amb mitjans corporatius.

c) Accions col·laboratives i formatives

Es faran sessions de treball amb altres administracions públiques i privades, entitats, col·lectius de jardineria i del sector, treballadors de parcs i jardins i en definitiva a tots els que gestionen espais verds, per compartir experiències i coneixement, ampliar l'eradicació del glifosat en altres espais i sumar esforços en l'objectiu de transitar cap a una jardineria més ecològica i biodiversa.

Pel que fa a la participació, s'engegaran processos de cogestió amb entitats veïnals, escoles, ciutadans, que es vulguin implicar en la plantació dels escocells i amb la seva protecció i manteniment, principalment el reg.

La implantació d'aquesta mesura a tota la ciutat serà gradual, i es farà en funció del seguiment dels resultats obtinguts en cada acció. A partir del 22 de desembre de 2016, un any després de l'aprovació de la proposició, s'eliminarà totalment l'ús del glifosat.

Escocells amb herbes espontànies, al districte d'Horta-Guinardó.

Escocell amb encoixinat (escorça de pi), a la pl. de les Glòries

Plantació en escocell a la urbanització de Can Marçet. Octubre 2015

Maquinària específica per al desherbatge d'herbes: aplicació amb mousse d'aigua calenta

4.1. Accions previstes

A continuació es proposen les accions a desenvolupar:

- Acció 1. Estudi de seguiment de l'evolució dels escocells i paviments sense tractament químic, per tal de concretar la seva gestió i manteniment en endavant*
- Acció 2. Aplicar tècniques per prevenir l'aparició d'herbes espontànies per avaluar la seva eficiència*
- Acció 3. Assajar tècniques de desherbatge alternatives als tractaments herbicides per avaluar la seva eficiència*
- Acció 4. Modificar i incrementar les partides de neteja dels residus a les zones amb herbes espontànies*
- Acció 5. Realitzar estudis clínics en treballadors/ores de Parcs i Jardins que hagin estat en contacte amb els productes fitosanitaris químics*
- Acció 6. Elaborar una estratègia de reducció dels tractaments fitosanitaris químics*
- Acció 7. Fer recerca de tècniques alternatives al control químic de les plagues i malures més freqüents a la ciutat*
- Acció 8. Vetllar per una jardineria més respectuosa per al medi ambient i la biodiversitat, tot fent el seguiment de les accions del Pla del verd i de la biodiversitat que tracten aquests aspectes*
- Acció 9. Fer una campanya comunicativa de caire generalista per tractar els temes de gestió del verd i de la biodiversitat a la ciutat*
- Acció 10. Fer una campanya comunicativa per explicar els beneficis per la salut i biodiversitat de deixar d'utilitzar el glifosat als ciutadans/nes de Barcelona*
- Acció 11. Fer una instrucció de treball adreçada a tots els organismes municipals, empreses municipals i empreses contractades per qualsevol ens municipal, que treballen sobre espais verds públics*

Acció 12. Fer una jornada de treball amb entitats públiques no municipals (AMB, Generalitat, Diputació...)

Acció 13. Fer una jornada de treball amb col·lectius de jardineria i particulars

Acció 14. Dissenyar una proposta de cogestió amb entitats, col·lectius i escoles per a la plantació i manteniment d'escocells i altres espais verds de la ciutat

Acció 15. Fer comunicació i formació sobre la presència de les herbes espontànies a tot el personal de jardineria que manté els espais verds competència de Parcs i Jardins

4.2. Fitxes de treball

Acció 1. Estudi de seguiment de l'evolució dels escocells i paviments sense tractament químic, per tal de concretar la seva gestió i manteniment en endavant

Objectiu

Eliminar els riscos i efectes derivats de la utilització del glifosat, especialment en l'àmbit de la salut humana i del medi ambient

Descripció

Deixar d'utilitzar els herbicides químics en el control de les herbes espontànies de manera gradual fins la seva eliminació total al desembre del 2016. Això obliga a un canvi de gestió, i a cercar amb urgència altres sistemes alternatius que no són excloents entre ells i per tant, es poden utilitzar a la vegada:

- aplicar mètodes preventius,
- tècniques curatives, o
- en alguns espais, deixar-hi les herbes, vetllant sempre per una bona integració en l'espai urbà i pel seu bon estat

Moltes de les herbes són autòctones i algunes d'elles són refugi i recurs de fauna útil que contraresta les plagues. En el clima mediterrani les herbes sorgeixen massivament amb les primeres pluges de primavera i es mantenen uns mesos verdes fins al seu assecament en ple estiu (es podria fer llavors una actuació de retall de les herbes). Cal fer un esforç important en comunicació i en divulgació per tal de modificar la visió del ciutadà de l'herba espontània com una senyal de deixadesa.

En el moment de deixar d'aplicar glifosat, cal avaluar com apareixen les herbes (distribució, espècies més freqüents, alçades...) i quins són els seus cicles. A partir de l'observació de l'evolució del creixement de les herbes, es podran anar ajustant les freqüències i tècniques de retirada de les herbes, en cada cas (carrer ó espai verd).

Recursos

Per fer el desherbatge alternatiu dels escocells i zones verdes es requerirà un increment de la mà d'obra. En el cas, que calgués fer tots els escocells manualment, caldria preveure un increment de recursos humans per atendre aquestes noves tasques..

Equip

Direcció de Conservació d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

- A partir de l'abril de 2016 es deixarà d'utilitzar el glifosat en 10 barris de la ciutat (1 per Districte)
- En el segon semestre del 2016, es concretaran quins escocells/superfícies cal netejar manualment i amb quina freqüència i quins es deixen amb herbes espontànies
- A partir del 22 de Desembre del 2016 no s'utilitzarà el glifosat a tota la ciutat

Acció 2. Aplicar tècniques per prevenir l'aparició d'herbes espontànies per avaluar la seva eficiència
Objectiu

Avaluar el funcionament de dues tècniques preventives per a la gestió de les herbes espontànies

Descripció

Les tècniques preventives estan dirigides a evitar l'aparició d'herbes espontànies, i així disminuir les tècniques curatives, que són més costoses. Les més utilitzades són:

a) L'encoixinat (o *mulching*): consisteix en cobrir el sòl amb una capa de material orgànic o inorgànic d'un gruix considerable. És una tècnica que s'utilitza des de fa anys pels nombrosos beneficis que presenta: reté la humitat i per tant estalvia aigua, protegeix dels canvis de temperatura, preveu l'erosió del sòl, si és orgànic aporta nutrients, és un producte reciclat, i sobretot evita el creixement d'herbes espontànies. També cal destacar el seu efecte decoratiu. És una de les tècniques més efectives per evitar l'aparició d'herbes. Fins ara els encoixinats han estat molt utilitzats en parterres d'arbustives i vivaces i, en menor freqüència en arbrat en escocell, on presenta la problemàtica de la necessitat de reposició constant per l'arrossegament continu i per la dificultat de neteja.

b) Plantació de gramínies i vivaces en escocells: la plantació en escocells evita l'aparició de les herbes no desitjades, ja que competeixen per l'espai. N'hi ha de molts tipus, però principalment són vivaces. També es podrien considerar les plantes anuals i gramínies, molt aptes per la seva sembra o plantació en escocells (si bé en ambdós casos es requerirà d'una instal·lació de reg per degoteig).

Quan s'usen plantes gramínies o vivaces com a reservori de fauna útil, a banda d'evitar la presència d'herbes no desitjades, ajuden al control fitosanitari de l'arbre o arbust cultivat. És a dir, compleixen dues funcions a la vegada.

Aquestes tècniques no són excloents i es poden utilitzar simultàniament. Actualment en la gestió dels espais verds ja s'apliquen tècniques preventives de desherbatge, com la col·locació d'encoixinat o de teles antigerminants i la plantació d'entapissants, però tot i així s'ha d'actuar desherbant moltes superfícies.

L'acció preveu les següents tasques:

- Aplicació d'encoixinat orgànic o mineral
- Plantació de plantes en escocells en diferents casos:
 - amb escoles voluntàries
 - amb associacions veïnals o altres
 - en les noves urbanitzacions que incloguin plantació d'arbrat viari

En els projectes de nova urbanització, els escocells haurien de ser plantats o amb encoixinat, en cada ubicació caldrà buscar la millor solució. Per aconseguir-ho, cal incloure en el *Plec de prescripcions tècniques per al disseny, execució i manteniment d'obra nova de jardineria, de PIJIM* (amb instal·lació de reg per degoteig, la selecció d'espècies i la protecció dels escocells per evitar el seu trepig).

Independentment de les noves urbanitzacions, s'incorporarà encoixinat a escocells existents: 1.000 unitats a l'any.

Recursos

Recursos interns i també aprofitant les noves plantacions d'arbres en projectes d'urbanització.

Equip

Direcció de Conservació d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

2016: definir on i com ha de ser la plantació d'escocells. Elaboració de Document tècnic de disseny

2016-2020: encoixinat de 1.000 escocells anuals

2017-2020: plantació d'escocells a la via pública

Acció 3. Assajar tècniques de desherbatge alternatives als tractaments herbicides per avaluar la seva eficiència
Objectiu

Valorar el resultat d'aplicar tècniques de desherbatge alternatiu que es puguin aplicar tant a escocells com a paviments

Descripció

Excloent els mètodes químics, les tècniques més utilitzades per eliminar les herbes no desitjades són:

- a) Tècniques manuals:** es basen en arrencar les herbes a mà i en l'escombrat de les herbes. Les eines que més es fan servir són: l'aixada, els ganivets i els rasclets, tot i que cal cercar altres eines més específiques i polivalents.

L'escombrat regular de parterres i camins és una de les tècniques més efectives per reduir la presència d'herbes. La retirada de la matèria orgànica, llavors i fulles mortes, permet disminuir la germinació d'herbes espontànies.

- b) Tècniques mecàniques:** la neteja mecànica consisteix en l'eliminació de les herbes amb maquinària. La més utilitzada és la desbrossadora, tot i que talla l'herba, però no la treu d'arrel, per la qual cosa torna a sortir ràpidament. També es pot utilitzar un vehicle-escombradora per eliminar les restes de llavors i l'herba tallada.

- c) Desherbatge tèrmic:** hi ha diferents maneres d'eliminar les herbes no desitjades per xoc tèrmic, i totes elles requereixen de maquinària específica: desherbatge amb aigua calenta, amb vapor d'aigua, amb flama directa, amb infrarojos i amb mousse d'aigua calenta

L'any 2014, a Barcelona es va provar un sistema de gas amb flama directa i infraroig, amb resultats no gaire favorables per a la seva implantació, bàsicament degut a la seva ergonomia (no molt bona per treballar durant tota la jornada laboral) i per l'elevat risc d'incendi que presentaven.

Al 2015 es continuen provant màquines de desherbat amb propà i amb vapor d'aigua (i mousse).

- d) Usar productes químics ecològics:** algunes substàncies semblen ser efectives per al control de les herbes, com el vinagre en dilució i alguns àcids orgànics. Aquests productes podrien ser utilitzats amb la maquinària de la que ja es disposa.

L'acció preveu :

- Compra de diferent maquinària per provar la seva eficiència en les condicions urbanes de Barcelona, per al control de les herbes espontànies: 2 màquines per desherbar amb propà i 1 màquina per desherbar amb vapor d'aigua i mousse
- Apliació de productes ecològics

Recursos

Recursos interns i 138.000€ per a la compra de maquinària

Equip

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

2016

Acció 4. Modificar i incrementar les partides de neteja de residus destinades a les zones amb herbes espontànies
Objectiu

Evitar que la presència d'herbes espontànies es relacioni amb la brutícia

Descripció

La presència d'herbes beneficioses en els escocells, encara que sigui temporalment, farà que els serveis de Neteja no puguin escombrar la superfície de terra, com fan habitualment. D'altra banda, la presència de vegetació pot fer que papers i bosses hi quedin enredades, pel que la sistemàtica de Neteja s'haurà de modificar, ja que la brutícia haurà de ser retirada "a mà".

Recursos

Els serveis de Neteja hauran de valorar l'increment de freqüència de pas i el cost que significa.

Equip

Direcció de Neteja
Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat

Calendari

2016: planificació
2017: aplicació i incorporació dels criteris al plec de la nova Contracta de Neteja (que s'inicia al 2019)

Acció 5. Realitzar estudis clínics amb treballadores/ors de Parcs i Jardins que hagin estat en contacte amb els productes fitosanitaris químics
Objectiu

Vetllar per la salut dels treballadors de parcs i jardins, que han estat més en contacte amb els tractaments herbicides químics

Descripció

Es seleccionaran els treballadors que han estat més en contacte amb l'aplicació de glifosat, i conjuntament amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona, es plantejarà l'estudi clínic més adient

Recursos

Recursos interns

Equip

Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

2016

Acció 6. Elaborar una estratègia de reducció dels tractaments fitosanitaris químics	
Objectiu	
Continuar reduint progressivament l'ús de productes fitosanitaris, per aconseguir el desenvolupament d'una vegetació sana amb la mínima alteració possible dels ecosistemes i sense risc per a la salut humana	
Descripció	
<p>Redactar una Estratègia de reducció dels tractaments fitosanitaris químics, prioritzant les tècniques preventives o alternatives disponibles d'acord amb el model de gestió integrat de plagues i malures, on els mètodes químics seran l'últim recurs.</p> <p>S'inclourà una diagnosi de la situació actual, plagues habituals, productes i mètodes usats, tècniques alternatives, reducció de productes químics, calendari i pressupost. També es marcarà la priorització en cadascun dels tractaments, diferenciant les plagues que suposen un dany o risc a la ciutadania, les que suposen un dany per l'arbre o les que afecten al confort dels ciutadans.</p> <p>Aquesta estratègia s'emmarca en el context de les alteracions dels ecosistemes que es comencen a produir pel canvi climàtic, com ara l'increment de determinades plagues o l'aparició de noves.</p>	
Recursos	
10.000€	
Equip	
Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB) Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)	
Calendari	
2016-2017	

Acció 7. Fer recerca de tècniques alternatives al control químic de les plagues i malures més freqüents a la ciutat

Objectiu

Prioritzar les tècniques preventives o alternatives disponibles d'acord amb el model de gestió integrat de plagues i malures que impliqui el desenvolupament d'una vegetació sana amb la mínima alteració possible dels ecosistemes i sense risc per a la salut humana.

Descripció

Les tècniques de control biològic s'utilitzen des de fa anys, però algunes de les plagues més virulentes que hi ha actualment a la ciutat (el morrut, el tigre del plàtan o el benolòquil del plàtan) no tenen enemic natural conegut, pel que cal continuar investigant i assajant noves tècniques.

Recursos

Actualment es disposa de dos convenis anuals per a la recerca d'aquestes tècniques amb la Universitat de Barcelona (UB) i amb la Universitat de Lleida (UDL).

Pressupost aprox. de 40.000€ anuals

Equip

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Universitat de Barcelona (UB)

Universitat de Lleida (UDL)

Centres de Recerca

Calendari

2016-2020

Acció 8. Vetllar per una jardineria més respectuosa per al medi ambient i la biodiversitat, tot fent el seguiment de les accions del Pla del verd i de la biodiversitat que tracten aquests aspectes
Objectiu

Obtenir una vegetació sana amb la mínima alteració dels ecosistemes i sense risc per a la salut humana

Descripció

Aplicar i fer un seguiment les accions recollides al Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona que tenen un impacte directe sobre l'entorn.

Les pràctiques culturals utilitzades en la jardineria tenen un impacte sobre el medi ambient i la biodiversitat gens menyspreable. A continuació s'esmenten les accions més destacables recollides en el Pla i que en la majoria de casos ja s'apliquen, i cal fer-ne un seguiment acurat:

- Aplicació de tècniques que afavoreixen una major disponibilitat de nutrients i aigua, amb plantacions correctes, podes moderades, entrecaves,...per obtenir un millor estat de la vegetació amb plantes més sanes i menys vulnerables a plagues i malures
- Diversificar les espècies arbòries i arbustives, seleccionant les més resistents a l'àmbit urbà de Barcelona i al canvi climàtic
- Execució del manteniment amb recursos el màxim respectuosos amb el medi ambient: vehicles poc contaminants, utilització d'adobs orgànics, política de compra responsable...

Recursos

Recursos interns

Equip

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

2016-2020

Acció 9. Fer una Campanya comunicativa de caire generalista per tractar els temes de gestió del verd i de la biodiversitat a la ciutat

Objectiu

Conscienciar al ciutadà dels beneficis del canvi del model de gestió cap a una jardineria més ecològica, en pro de la biodiversitat i de la salut . Donar a conèixer el patrimoni del verd i la biodiversitat, posar en valor la natura urbana i posicionar Barcelona en el marc del compromís Barcelona pel Clima.

Descripció

Definir una Campanya de comunicació que reculli els objectius de la Mesura de Govern, i que engresqui als propietaris de jardins privats a adherir-se a la mesura. Que expliqui la nova cultura del manteniment i la conservació.

La campanya inclou diferents accions encaminades a un objectiu comú. Dins d'aquest accions s'inclou la publicació i divulgació del document Bones pràctiques en jardineria a favor de la biodiversitat, on s'insisteix en els mètodes ecològics per a la lluita en el control de plagues i malures.

Missatges a comunicar:

- La natura és casa nostra
- La natura és el suport de la vida
- El verd proporciona espais de benestar i saludables
- Els espais verds ofereixen oportunitats de relació amb la natura i les persones
- La conservació i millora de la biodiversitat a la ciutat és una tasca compartida entre la ciutadania i l'administració que augmenta les possibilitats de gaudir-ne

L'estratègia de comunicació amb el ciutadà passa per la utilització de diferents mitjans depenent de les accions a comunicar:

- màrqueting digital
- accions al carrer d'informació a la ciutadania
- publicitat offline i on line

Recursos

Cost aproximat 72.000 euros

Equip

Direcció de Comunicació i Participació d'Ecologia Urbana

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

Febrer 2016: inici tramitació administrativa pel concurs de la creativitat de la campanya de la gestió del verd i la biodiversitat de la ciutat.

Març 2016: publicació del document 'Bones pràctiques en jardineria'.

Maig 2016: inici accions de comunicació

Acció 10. Fer una campanya comunicativa per explicar els beneficis per la salut i biodiversitat de deixar d'utilitzar el glifosat als ciutadans/nes de Barcelona

Objectiu

Conscienciar al ciutadà dels avantatges de no retirar les herbes espontànies de la ciutat, en pro de la biodiversitat i de la salut

Descripció

Realitzar una campanya de comunicació per **informar a la ciutadania** dels motius d'eradicar l'ús de glifosat i els avantatges que suposa la transformació del paisatge, ja que deixar créixer les herbes serà un benefici per la biodiversitat i la qualitat del medi ambient urbà i reportarà beneficis per a la salut.

Aquesta campanya tindrà els següents objectius:

- Sensibilitzar. Aprendre a tenir una nova mirada sobre la natura a la ciutat, especialment sobre la flora espontània. Despertar la curiositat, canviar el punt de vista i posar en dubte les idees preconcebudes de les mal anomenades "males herbes". Reconèixer la infraestructura verda com una infraestructura de la ciutat tan necessària com les demés.
- Ensenyar. Donar a conèixer la natura i en particular aquestes plantes espontànies
- Explicar les actuacions municipals referent a: les noves tècniques de jardineria amb menys impacte sobre la natura i treballant per enriquir els hàbitats

Es faran accions de comunicació adreçades a tota la ciutadania i a col·lectius específics:

- Informació al web municipal
- *Flyer* informatiu ciutadania
- Cartells a equipaments
- Vídeo informatiu per la web i xarxes
- Mitjans digitals, ràdio i exteriors
- Mitjans corporatius

Recursos

Cost aprox. 110.000€

Equip

Direcció de Comunicació i Participació d'Ecologia Urbana
Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

Maig 2016: inici de les accions comunicatives

Acció 11. Fer una instrucció de treball adreçada a tots els organismes municipals, empreses municipals i empreses contractades per qualsevol ens municipal, que treballen sobre espais verds públics
Objectiu

Fer arribar a totes les entitats municipals la proposició i la Mesura de Govern en relació a la prohibició del glifosat, per tal que ho incorporin en el manteniment de l'espai públic municipal.

Descripció

Redactar una instrucció de treball intern i fer-la arribar a totes les entitats municipals, i fer reunions de treball amb tots els àmbits municipals implicats, per tal d'explicar la situació.

Recursos

Recursos interns

Equip

Direcció Cultura de la Sostenibilitat d'Ecologia Urbana
Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)
Entitats municipals que gestionen zones verdes (BSM, Cementiris, Museus, Escoles, Centres Cívics...)

Calendari

1r semestre 2016: Difusió Mesura de Govern entre les entitats municipals que gestionen zones verdes per tal que comencin a preveure les accions d'adaptació dels seus processos de treball a partir del 2017

2on semestre 2016: Instrucció de treball per donar suport a l'adaptació a partir de 2017

Acció 12. Fer una jornada de treball amb entitats públiques no municipals (AMB, Diputació, Generalitat...)
Objectiu

Conscienciar a la resta d'administracions públiques i privades que gestionen espais verds dins el municipi de Barcelona, que adoptin mesures al respecte i s'adhereixin a la Mesura.

Descripció

Fer arribar la proposició de la prohibició del glifosat a totes les entitats públiques que treballen en zones enjardinades, per tal que s'hi adhereixin; preparar el contingut de les reunions i fer un seguiment de les entitats que s'adhereixen al compromís.

En especial, tots els ajuntaments de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i aquells Departaments/Àrees de la Generalitat de Catalunya o Diputació de Barcelona, que gestionin espais verds a la ciutat de Barcelona

Recursos

Recursos interns

Equip

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)
Entitats públiques que gestionen zones verdes (AMB, Diputació, Generalitat,...)

Calendari

2on semestre 2016

Acció 13. Fer una Jornada de treball amb col·lectius de jardineria i particulars
Objectiu

Conscienciar als col·lectius de jardineria i al particulars que gestionen espais verds dins el municipi de Barcelona, que adoptin mesures al respecte i s'adhereixin a la Mesura.

Descripció

Fer arribar la proposició de la prohibició del glifosat a tots els col·lectius de jardineria i a particulars, que treballin en zones enjardinades.

Organitzar una Jornada de presentació i resolució de dubtes.

Fer un seguiment de les entitats que s'adhereixen al compromís.

Recursos

Recursos interns

Equip

Empreses de jardineria i del sector: viveristes, garden centers, floristeries,i ciutadans i cercar la col·laboració del Gremi

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

2on semestre 2016

Acció 14. Dissenyar una proposta de cogestió amb entitats, col·lectius i escoles per a la plantació i manteniment d'escocells i altres espais verds de la ciutat
Objectiu

Afavorir la responsabilitat i l'apropiació de la ciutadania sobre l'espai públic i el verd de la ciutat.

Descripció

Establir criteris per a treballar conjuntament amb entitats, col·lectius específics (gent gran, persones amb discapacitat...) i escoles per a la plantació i manteniment d'escocells en via pública, i altres espais verds de la ciutat.

Redactar un compromís marc que reculli els criteris i les condicions de la cogestió.

Fer un assessorament i seguiment del procés (manteniment)

Recursos

Recursos interns

Equip

Entitats, col·lectius i escoles, i membres de la xarxa Barcelona + Sostenible

Direcció de Comunicació i Participació d'Ecologia Urbana

Secretaria del programa Barcelona + Sostenible

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

Actuació amb l'Escola Encants al carrer Cartagena (1er semestre 2016)

Establir els criteris, redacció del compromís marc i seguiment del procés (2on semestre 2016)

Aplicació de la cogestió amb entitats, col·lectius i escoles (2017-2020)

15. Fer comunicació i formació sobre la presència de les herbes espontànies a tot el personal de jardineria que manté els espais verds, competència de Parcs i Jardins
Objectiu

El personal de jardineria que treballa diàriament en les zones verdes municipals, ha de conèixer els beneficis per a la salut i la biodiversitat que comporta l'acció de d'utilitzar el glifosat i altres herbicides químics. D'aquesta manera, podrà respondre i explicar aquests a la ciutadania que s'adrecin a ells.

Descripció

Dissenyar un paquet formatiu per tal d'explicar els beneficis per a la salut i la biodiversitat que comporta l'acció de d'utilitzar el glifosat i altres herbicides químics, a tot el personal de brigades que treballa en els espais verds gestionats per l'Institut Municipal de Parcs i Jardins.

Aquesta acció va dirigida al personal de brigades de jardineria, brigades d'arbrat i totes aquelles persones que treballin en les zones verdes i espai públic municipal, sigui personal propi o contractes externes.

Recursos

Recursos interns

Equip

Direcció de RH de Parcs i Jardins

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat (DEVB)

Calendari

1r semestre 2016

4.3. Calendari i pressupost

a) Calendari

ANY	2016			2017	2018-2020
ACCIONS	2n trim. (abr-jun)	3r trim. (jul-set)	4rt trim. (oct-des)		
1. Estudi de seguiment de l'evolució dels escocells i paviments sense tractament químic, per tal de concretar la seva gestió i manteniment en endavant	Deixar de tirar glifosat en escocells i paviments de 10 barris (1 per districte) per tal de fer el seguiment de la seva evolució			Eliminació del glifosat a tota la ciutat	
2. Aplicar tècniques per prevenir l'aparició d'herbes espontànies per valorar la seva eficiència	Definició de criteris de plantació per incloure al Plec				
		Encoixinat de 1.000 escocells		Encoixinat de 1.000 escocells anuals	
				Plantació d'escocells	
3. Assajar tècniques de desherbatge alternatives als tractaments herbicides per valorar la seva eficiència					
4. Modificar i incrementar les partides de neteja de residus destinades a les zones amb herbes espontànies		Planificació		Aplicació	
5. Realitzar estudis clínics en treballadors/res de Parcs i Jardins que hagin estat en contacte amb els productes fitosanitaris químics					
6. Elaborar una estratègia de reducció dels tractaments fitosanitaris químics					
7. Fer recerca de tècniques alternatives al control químic de les plagues i malures més freqüents a la ciutat					
8. Vetllar per una jardineria més respectuosa per al medi ambient i la biodiversitat					
9. Fer campanya comunicativa de caire generalista per tractar els temes de gestió del verd i de la biodiversitat a la ciutat de Barcelona					
10. Fer campanya comunicativa per explicar els beneficis per la salut i biodiversitat de deixar d'utilitzar el glifosat als ciutadans/nes de Barcelona					
11. Fer una instrucció de treball adreçada a tots els organismes municipals, empreses municipals i empreses contractades per qualsevol ens municipal, que treballen sobre espais verds públics	Difusió MG	Instrucció			
12. Fer una jornada de treball amb entitats públiques no municipals (AMB, Diputació, Generalitat....)					
13. Fer una jornada de treball amb col·lectius de jardineria i particulars					
14. Dissenyar una proposta de cogestió amb entitats, col·lectius i escoles per a la plantació i manteniment d'escocells i altres espais verds de la ciutat	Actuació amb l'Escola Encants	Establir els criteris, redacció del compromís marc i seguiment del procés		Aplicació de la cogestió amb entitats, col·lectius i escoles	
15. Fer comunicació i formació sobre la presència de les herbes espontànies a tot el personal de jardineria que manté els espais verds, competència de Parcs i Jardins					

b) Pressupost

ACCIONS	FINANÇAMENT 2016	PREVISIÓ 2017-2020
1. Estudi de seguiment de l'evolució dels escocells i paviments sense tractament químic, per tal de concretar la seva gestió i manteniment en endavant	Recursos interns	Increment de recursos humans (en el cas de fer tota la neteja manualment, si la maquinària no fos eficient) caldria preveure la incorporació de nou personal per atendre noves tasques
2. Aplicar tècniques per prevenir l'aparició d'herbes espontànies per avaluar la seva eficiència	Recursos interns	Recursos interns
3. Assajar tècniques de desherbatge alternatives als tractaments herbicides per avaluar la seva eficiència	138.000€ per l'adquisició de maquinària	
4. Modificar i incrementar les partides de neteja de residus destinades a les zones amb herbes espontànies	Recursos interns	Caldrà calcular el cost addicional que implicarà a partir de 2017 i preveure cost a la nova Contracta de Neteja(a partir 2019)
5. Realitzar estudis clínics en treballadores/ors de Parcs i Jardins que hagin estat en contacte amb els productes fitosanitaris químics	Recursos interns	
6. Elaborar una estratègia de reducció dels tractaments fitosanitaris químics	10.000€	
7. Fer recerca de tècniques alternatives al control químic de les plagues i malures més freqüents a la ciutat	40.000€/any	Per determinar en funció d'estudis i aplicacions
8. Vetllar per una jardineria més respectuosa per al medi ambient i la biodiversitat, tot fent el seguiment de les accions del Pla del verd i de la biodiversitat que tracten aquests aspectes	Recursos interns	Recursos interns
9. Fer campanya comunicativa de caire generalista per tractar els temes de gestió del verd i de la biodiversitat a la ciutat de Barcelona	72.000€	
10. Fer campanya comunicativa per explicar els beneficis per la salut i biodiversitat de deixar d'utilitzar el glifosat als ciutadans/nes de Barcelona	110.000€	
11. Fer una instrucció de treball adreçada a tots els organismes municipals, empreses municipals i empreses contractades per qualsevol ens municipal, que treballen sobre espais verds públics	Recursos interns	
12. Fer una jornada de treball amb entitats públiques no municipals (AMB, Diputació, Generalitat....)	Recursos interns	
13. Fer una jornada de treball amb col·lectius de jardineria i particulars	Recursos interns	
14. Dissenyar una proposta de cogestió amb entitats, col·lectius i escoles per a la plantació i manteniment d'escocells i altres espais verds de la ciutat	Recursos interns	Recursos interns
15. Fer comunicació i formació sobre la presència de les herbes espontànies a tot el personal de jardineria que manté els espais verds, competència de Parcs i Jardins	Recursos interns	
FINANÇAMENT ESTIMAT	370.000 € + recursos interns	Per determinar en funció estudis i aplicacions que es facin al 2016

4.4. Avaluació de la implantació de la Mesura

L'Ajuntament es compromet a presentar un informe de seguiment i avaluació de la Mesura un any després de la data d'aprovació.

ANNEXOS

INDEX

Annex 1. Acta de la Comissió d'Ecologia , Urbanisme i Mobilitat, en Sessió de 22 de desembre de 2015, sobre l'acord de l'eliminació del glifosat en espais verds i via pública municipals de Barcelona

Annex 2. Normativa sobre l'ús de productes fitosanitaris i plaguicides en zones verdes

Annex 3. Declaració de l'International Agency for Research on Cancer (IARC) de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) sobre el glifosat

1. Acta de la Comissió d'Ecologia , Urbanisme i Mobilitat, en Sessió de 22 de desembre de 2015, sobre l'acord de l'eliminació del glifosat en espais verds i via pública municipals de Barcelona

Secretaria General

ACTA DE LA COMISSIÓ D'ECOLOGIA, URBANISME I MOBILITAT

Sessió de 22 de desembre de 2015

A la sala President Lluís Companys de la casa de la ciutat, el 22 de desembre de 2015, s'hi reuneix la COMISSIÓ D'ECOLOGIA, URBANISME I MOBILITAT, sota la presidència de l'Im. Sr. Daniel Mòdol i Deltell. Hi assisteixen les Imes. Sres. i els Ims. Srs.: Janet Sanz Cid, Mercedes Vidal Lago, Josep Maria Montaner Martorell, Sònia Recasens Alsina, Jordi Martí i Galbis, Francina Vila i Valls, Raimond Blasi i Navarro, Santiago Alonso Beltran, Marilén Barceló Vereja, Jordi Coronas Martorell, Alfred Bosch i Pascual, Xavier Mulleras Vinzia i Maria José Lecha González, assistits per l'assessor jurídic, Sr. Joan Caparrós Hernández, que actua per delegació del secretari general i que certifica.

També hi és present la Ima. Sra. Gala Pin Ferrando, i les Sres. i els Srs.: Jordi Campillo i Gámez, Aurora López i Corduente, Jordi Ribas i Vilanova, Manuel Valdés i López, Eva Maria Herrero Alonso, Carme Borrell i Thió.

Excusa la seva absència l'Im. Sr.: Agustí Colom Cabau.

S'obre la sessió a les 16.30 h.

Del Grup Municipal BC:

- 17.- (M1519/1661) La Comissió d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat acorda: 1) L'eradicació de l'ús del glifosat i altres herbicides igualment tòxics als espais verds i la via pública municipals, així com que es trobin alternatives ecològiques més adequades i respectuoses amb la salut de les persones i del medi ambient i que s'estableixi un període màxim de transició d'un any per assolir aquest objectiu. 2) L'ús d'herbicides serà substituït per mètodes no contaminants, que no danyin la salut ni el medi ambient. 3) Que s'iniciïn els treballs necessaris per a la transició cap a una jardineria ecològica gestionada públicament amb criteris de qualitat i sostenibilitat, que eviti l'ús d'agrotòxics, les podes excessives i l'ús d'espècies no adaptades al medi o amb necessitats hídriques excessives. 4) Que es doni resposta a totes les preguntes i instàncies formulades tant per entitats com per particulars referents a l'aplicació del glifosat i d'altres herbicides. Tant la Constitució en el seu article 45 com el Conveni d'Aarhus, així com algunes directives europees, reconeixen el dret a la informació i a la participació pública per tenir accés a la justícia en matèria mediambiental. 5) Per tal de contribuir a garantir que aquesta mesura sigui efectiva amb efecte multiplicador beneficiós a nivell supramunicipal, l'Ajuntament de Barcelona proposarà als ajuntaments de l'àrea metropolitana que prenguin mesures en la mateixa línia. 6) Per qüestions de salut pública i per tal d'evitar l'ús d'aquest tipus de productes perjudicials a jardins privats, vivers de plantes i zones sota responsabilitat no municipal (com per exemple les vies del tren), es faran campanyes de conscienciació i jornades informatives dirigides als propietaris de jardins privats, als professionals viveristes i responsables d'altres administracions. 7) Que es facin els estudis clínics necessaris sobre la salut dels treballadors i treballadores de parcs i jardins per valorar els efectes tòxics sobre el seu organisme. Així mateix, creiem necessari un mostreig poblacional suficient per poder treure conclusions epidemiològiques.

La Sra. SANZ agraeix la tasca feta durant anys per les entitats que han posat sobre la taula la necessitat d'abordar que Barcelona deixi d'utilitzar herbicides i pesticides que tenen un impacte important en la salut de les persones, i li cedeix la paraula a la comissionada d'Ecologia, la Sra. Herrero.

La Sra. HERRERO s'afegeix a la valoració de la tasca de les entitats que fa anys que treballen per evitar l'ús del glifosat i per informar la ciutadania sobre els seus efectes, que es volen evitar amb l'aprovació de la proposició, que ha estat elaborada per les entitats.

Recorda que la Unió Europea, arran de la polèmica científica i ciutadana sobre l'ús de l'herbicida, es va comprometre a revisar-ne l'autorització el 2012, revisió que va ser ajornada al 2015 però que encara no s'ha esdevingut. D'altra banda, el març d'enguany l'Agència Internacional d'Investigació sobre el Càncer, dependent de l'Organització Mundial de la Salut, va incloure el glifosat a la llista de probables carcinògens per a humans.

Les evidències dels efectes nocius del glifosat per a la salut i per al medi ambient fan que l'Administració pública es plantegi l'ús d'aquest producte en aplicació del principi de precaució

i busqui alternatives de control de les herbes que no suposin cap risc ni per a la salut ni per al medi ambient, una oportunitat per establir nous paradigmes en la concepció de la jardineria pública i del paisatge urbà, i entendre que les herbes no són necessàriament quelcom negatiu, sinó que poden suposar un benefici per mantenir i augmentar la biodiversitat urbana: en alguns casos, potser la millor solució no és tallar-les sinó deixar-les créixer de manera controlada. En darrer lloc, enuncia els acords principals de la proposició i manifesta el desig que s'aprovi per unanimitat.

La Sra. VILA expressa el vot favorable del seu grup, que considera, però, que la proposició hauria d'haver estat una mesura de govern acompanyada d'un informe, cosa que hauria permès als grups conèixer amb més profunditat l'estat de la qüestió i fer-ne un seguiment. Tanmateix, entén que els tècnics de l'Ajuntament i de Parcs i Jardins troben que les mesures proposades són positives i els permeten mantenir l'eficiència en la feina.

Destaca que tot i no haver-hi una prohibició legal, sí que hi ha un debat al voltant d'aquest producte i d'altres, així com recomanacions i mesures que ja s'han implementat en diferents països.

D'altra banda, manifesta sorpresa per l'afirmació que en alguns llocs es deixaran créixer les «males herbes», ja que entén que no és una opció aplicable a tota la ciutat, tot i que en alguns punts tindria sentit.

Per acabar, demana al Govern que, un cop finalitzat el període d'adaptació, presenti un informe que inclogui el punt de partida i l'avenç assolit.

El Sr. ALONSO expressa el vot favorable del seu grup, que sempre ha defensat el medi ambient i la salut de les persones. En aquest cas, troba encertat que es busquin alternatives ecològiques a productes tòxics, que es fomenti la jardineria ecològica i que es defensi la salut dels treballadors.

El Sr. CORONAS manifesta el vot favorable del seu grup.

Recorda que la prohibició d'aquests productes és competència dels estats, i exposa que la directiva marc europea per a l'ús sostenible de plaguicides, que advoca perquè es minimitzi o es prohibeixi l'ús de plaguicides en algunes zones específiques, ha estat transposada en un reial decret que permet que cada administració competent pugui aplicar el principi de cautela limitant o prohibint l'ús de productes fitosanitaris en zones o circumstàncies específiques. Puntualitza, però, que l'Ajuntament pot optar per no utilitzar el glifosat en la gestió del verd de la ciutat però no pot prohibir que s'utilitzi particularment.

Observa que el període d'un any per deixar d'utilitzar el glifosat, compromís fixat pel Govern, és molt reduït: a Lió, per exemple, aquesta transició va durar cinc anys.

D'altra banda, comenta que el fet de deixar d'emprar aquest herbicida implicarà un canvi significatiu en la gestió del verd a la ciutat, tant pel manteniment tècnic com per la percepció ciutadana del verd, atès que creixeran herbes i caldrà actuar d'alguna manera. Assenyala que també cal fer pedagogia sobre l'assumpte i definir quines implicacions té en la gestió de Parcs i Jardins, i planteja la possibilitat de fer contractacions d'inserció sociolaboral a través d'entitats del tercer sector, així com la necessitat de comunicar els canvis a la ciutadania, cosa que no sempre es fa.

El Sr. MÒDOL manifesta el vot favorable del seu grup, que va participar en la taula amb les entitats i amb la comissionada.

Valora que s'avanci cap a tècniques de jardineria més ecològiques i saludables tant per als treballadors com per a la resta de la ciutadania.

Observa que cal ser curós amb els objectius de terminis d'implementació, així com amb la manera de conscienciar la ciutadania, i demana al Govern el compromís de presentar un informe d'avaluació de la mesura.

El Sr. MULLERAS manifesta el vot favorable del seu grup, que entén, però, que la proposició és més aviat una declaració de grup, amb un text consensuat en les diferents reunions, i subratlla la importància de vetllar per la salut dels treballadors de Parcs i Jardins, els principals afectats.

D'altra banda, demana al Govern que retiri els cartells presents en alguns parcs de la ciutat, que creen alerta (diuen que en aquell espai on hi ha el cartell es fa servir un producte probablement cancerigen per a l'ésser humà) i sembla que siguin oficials però no ho són.

La Sra. LECHA expressa el vot favorable del seu grup, que espera que la mesura s'implementi tan aviat com sigui possible, preferiblement en menys d'un any, i que l'Ajuntament informi les veïnes i els veïns sobre les mesures preses i què impliquen per tal de conscienciar sobre la necessitat d'aplicar una gestió de plagues i malures amb criteris de prevenció de la salut també en els espais privats, i que en faci publicitat que serveixi com a exemple per a altres administracions públiques.

D'altra banda, demana a l'Ajuntament que obligui les empreses concessionàries a no utilitzar productes que puguin ser nocius i que doni resposta a les plagues i a les malures mitjançant l'aplicació de les mesures de la gestió integrada contra les plagues consistent a prioritzar una major tolerància a les plagues o herbes que no provoquin problemes als treballs físics i a la lluita biològica en cas que s'hagin de reduir o eliminar reduint al nul o al mínim indispensable l'ús de productes fitosanitaris de síntesi química, tal com recull la normativa.

En darrer lloc, demana que es prioritzi la contractació de llocs de treball en substitució de contractes externes per adquirir i aplicar productes fitosanitaris, que les contractacions es facin en el marc del servei municipal, promovent llocs de treball amb totes les garanties laborals i socials, i que s'analitzi detingudament el contracte d'ús de productes fitosanitaris actual per tal de valorar-ne la correcta aplicació.

La Sra. HERRERO valora molt positivament que la proposició s'aprovi per unanimitat i que els grups hagin destacat la importància d'informar la ciutadania d'una decisió que es pren per garantir la seva salut.

D'altra banda, informa que ja es treballa per aplicar tècniques alternatives, que varien segons el cas (deixar créixer les herbes, arrancar-les, facilitar-ne un creixement controlat, etc.).

La Sra. SANZ agraeix el suport de tots els grups, així com la perseverança de les entitats ecologistes i veïnals i la feina del personal de l'Institut de Parcs i Jardins.

Confirma que s'està treballant en una mesura de govern que aviat es podrà presentar amb tota la informació, i subratlla que la mesura no només millora el medi ambient i la salut sinó que permet una nova gestió del verd, enfortida i amb més agents.

Per acabar, observa que la mesura vol temps, motiu pel qual s'ha proposat el termini d'un any.

La Sra. Sanz expressa el vot favorable de BC, la Sra. Vila expressa el vot favorable de CiU, el Sr. Alonso expressa el vot favorable de C's, el Sr. Coronas expressa el vot favorable d'ERC, el Sr. Mòdol expressa el vot favorable del PSC, el Sr. Mulleras expressa el vot favorable del PP i la Sra. Lecha expressa el vot favorable de la CUP. S'APROVA.

2. Normativa sobre l'ús de productes fitosanitaris i plaguicides en zones verdes

L'Ajuntament de Barcelona actua d'acord i donant compliment a la normativa actual:

- La Directiva 2009/128/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, que conté les disposicions bàsiques relatives a la racionalització de l'ús dels productes fitosanitaris per reduir els riscos i efectes de l'ús dels plaguicides en la salut humana i el medi ambient i el Pla d'Acció Nacional requerit per aconseguir-ho.
- El Reial Decret 1311/2012, de 14 de setembre, del Govern Espanyol, que estableix el marc d'actuació per aconseguir un ús sostenible dels productes fitosanitaris mitjançant la reducció dels riscos i els efectes de l'ús dels productes fitosanitaris a la salut humana i el medi ambient, i el foment de la gestió integrada de plagues i de plantejaments o tècniques alternatius, com ara els mètodes no químics; així com l'aplicació i el desenvolupament reglamentari de certs preceptes relatius a la comercialització, la utilització i l'ús racional i sostenible dels productes fitosanitaris. El Reial Decret entén que “la gestió integrada de plagues posa èmfasi en aconseguir el desenvolupament de cultius sans amb la mínima alteració possible dels agroecosistemes i en la promoció dels mecanismes naturals de control de plagues”.

En aquest mateix decret s'entén per “productes fitosanitaris” els definits com a tals a l'article 2 del Reglament (CE) nº. 1107/2009, del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, relatiu a la comercialització de productes fitosanitaris i que es transcriu a continuació:

Art. 2 del Reglament (CE) nº 1107/2009

Se denominan “productos fitosanitarios”, en la forma en que se suministren al usuario, que contengan o estén compuestos de sustancias activas, protectores o sinergistas, y que estén destinados a uno de los siguientes usos:

a) proteger los vegetales o los productos vegetales de todos los organismos nocivos o evitar la acción de estos, excepto cuando dichos productos se utilicen principalmente por motivos de higiene y no para la protección de vegetales o productos vegetales;

b) influir en los procesos vitales de los vegetales como, por ejemplo, las sustancias que influyen en su crecimiento, pero de forma distinta de los nutrientes;

c) mejorar la conservación de los productos vegetales, siempre y cuando las sustancias o productos de que se trata no estén sujetos a disposiciones comunitarias especiales sobre conservantes;

d) destruir vegetales o partes de vegetales no deseados, excepto las algas, a menos que los productos sean aplicados en el suelo o el agua para proteger los vegetales;

e) controlar o evitar el crecimiento no deseado de vegetales, excepto las algas, a menos que los productos sean aplicados en el suelo o el agua para proteger los vegetales.

3. Declaració de l'International Agency for Research on Cancer (IARC) de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) sobre el glifosat

<http://www.iarc.fr/en/media-centre/iarcnews/pdf/MonographVolume112.pdf>

International Agency for Research on Cancer

20 March 2015

IARC Monographs Volume 112: evaluation of five organophosphate insecticides and herbicides

Lyon, France, 20 March 2015 – The International Agency for Research on Cancer (IARC), the specialized cancer agency of the World Health Organization, has assessed the carcinogenicity of **five organophosphate pesticides**. A summary of the final evaluations together with a short rationale have now been published online in *The Lancet Oncology*, and the detailed assessments will be published as Volume 112 of the IARC Monographs.

What were the results of the IARC evaluations?

The herbicide **glyphosate** and the insecticides **malathion** and **diazinon** were classified as *probably carcinogenic to humans* (Group 2A).

The insecticides **tetrachlorvinphos** and **parathion** were classified as *possibly carcinogenic to humans* (Group 2B).

What was the scientific basis of the IARC evaluations?

The pesticides **tetrachlorvinphos** and **parathion** were classified as *possibly carcinogenic to humans* (Group 2B) based on convincing evidence that these agents cause cancer in laboratory animals.

For the insecticide **malathion**, there is *limited evidence of carcinogenicity* in humans for non-Hodgkin lymphoma and prostate cancer. The evidence in humans is from studies of exposures, mostly agricultural, in the USA, Canada, and Sweden published since 2001. Malathion also caused tumours in rodent studies. Malathion caused DNA and chromosomal damage and also disrupted hormone pathways.

For the insecticide **diazinon**, there was *limited evidence of carcinogenicity* in humans for non-Hodgkin lymphoma and lung cancer. The evidence in humans is from studies of agricultural exposures in the USA and Canada published since 2001. The classification of diazinon in Group 2A was also based on strong evidence that diazinon induced DNA or chromosomal damage.

For the herbicide **glyphosate**, there was *limited evidence of carcinogenicity* in humans for non-Hodgkin lymphoma. The evidence in humans is from studies of exposures, mostly agricultural, in the USA, Canada, and Sweden published since 2001. In addition, there is convincing evidence that glyphosate also can cause cancer in laboratory animals. On the basis of tumours in mice, the [United States Environmental Protection Agency](#) (US EPA) originally classified glyphosate as *possibly carcinogenic to humans* (Group C) in 1985. After a re-evaluation of that mouse study, the US EPA changed its classification to *evidence of non-carcinogenicity in humans* (Group E) in 1991. The US EPA Scientific Advisory Panel noted that the re-evaluated glyphosate results were still significant using two statistical tests recommended in the IARC [Preamble](#). The IARC Working Group that conducted the evaluation considered the significant findings from the US EPA report and several more recent positive results in concluding that there is *sufficient evidence of carcinogenicity* in experimental animals. Glyphosate also caused DNA and chromosomal damage in human cells, although it gave negative results in tests using bacteria. One study in community residents reported increases in blood markers of chromosomal damage (micronuclei) after glyphosate formulations were sprayed nearby.

How are people exposed to these pesticides?

Tetrachlorvinphos is banned in the European Union. In the USA, it continues to be used on livestock and companion animals, including in pet flea collars. No information was available on use in other countries.

Parathion use has been severely restricted since the 1980s. All authorized uses were cancelled in the European Union and the USA by 2003.

IARC Monographs Volume 112: evaluation of five organophosphate insecticides and herbicides

Malathion is currently used in agriculture, public health, and residential insect control. It continues to be produced in substantial volumes throughout the world. Workers may be exposed during the use and production of malathion. Exposure to the general population is low and occurs primarily through residence near sprayed areas, home use, and diet.

Diazinon has been applied in agriculture and for control of home and garden insects. Production volumes have been relatively low and decreased further after 2006 due to restrictions in the USA and the European Union. Only limited information was available on the use of these pesticides in other countries.

Glyphosate currently has the highest global production volume of all herbicides. The largest use worldwide is in agriculture. The agricultural use of glyphosate has increased sharply since the development of crops that have been genetically modified to make them resistant to glyphosate. Glyphosate is also used in forestry, urban, and home applications. Glyphosate has been detected in the air during spraying, in water, and in food. The general population is exposed primarily through residence near sprayed areas, home use, and diet, and the level that has been observed is generally low.

What do Groups 2A and 2B mean?

Group 2A means that the agent is **probably carcinogenic to humans**. This category is used when there is limited evidence of carcinogenicity in humans and sufficient evidence of carcinogenicity in experimental animals. *Limited evidence* means that a positive association has been observed between exposure to the agent and cancer but that other explanations for the observations (called chance, bias, or confounding) could not be ruled out. This category is also used when there is limited evidence of carcinogenicity in humans and strong data on how the agent causes cancer.

Group 2B means that the agent is **possibly carcinogenic to humans**. A categorization in Group 2B often means that there is convincing evidence that the agent causes cancer in experimental animals but little or no information about whether it causes cancer in humans.

Why did IARC evaluate these pesticides?

The IARC Monographs Programme has evaluated numerous pesticides, some as recently as 2012 ([anthraquinone](#), [arsenic and arsenic compounds](#)). However, substantial new data are available on many pesticides that have widespread exposures. In 2014, an international [Advisory Group](#) of senior scientists and government officials recommended dozens of pesticides for evaluation. Consistent with the advice of the Advisory Group, the recent IARC meeting provided new or updated evaluations on five organophosphate pesticides.

How were the evaluations conducted?

The established procedure for Monographs evaluations is described in the Programme's [Preamble](#). Evaluations are performed by panels of international experts, selected on the basis of their expertise and the absence of real or apparent conflicts of interest. For Volume 112, a Working Group of 17 experts from 11 countries met at IARC on 3–10 March 2015 to assess the carcinogenicity of **tetrachlorvinphos**, **parathion**, **malathion**, **diazinon**, and **glyphosate**. The in-person meeting followed nearly a year of review and preparation by the IARC secretariat and the Working Group, including a comprehensive review of the latest available scientific evidence. According to [published procedures](#), the Working Group considered "reports that have been published or accepted for publication in the openly available scientific literature" as well as "data from governmental reports that are publicly available". The Working Group did not consider summary tables in online supplements to published articles, which did not provide enough detail for independent assessment.

What are the implications of the IARC evaluations?

The Monographs Programme provides scientific evaluations based on a comprehensive review of the scientific literature, but it remains the responsibility of individual governments and other international organizations to recommend regulations, legislation, or public health intervention.

Media inquiries: please write to com@iarc.fr. Thank you.

IARC, 150 Cours Albert Thomas, 69372 Lyon CEDEX 08, France - Tel: +33 (0)4 72 73 84 85 - Fax: +33 (0)4 72 73 85 75
© IARC 2015 - All Rights Reserved.